

Macaristan'ın Sınır-Ötesi Soydaş Azınlık Politikası

Deniz Taylan Uysal*

Giriş

Macaristan, Avrupa Birliği'nde diaspora politikalarının öncü ülkelerden biridir. Bu tesadüf değil, haksızlıklarla dolu barış antlaşmaları ile Avrupa ülkelerinin sınırlarını adeta yeni sorunlar yaratmak üzere yeniden çizen savaşların sonucudur. Her ne kadar Almanya ve Avusturya bu sorunu acı bir reçete ile; toprak kaybı ve neredeyse tüm sınır-ötesi soydaşlarının anavatana dönmesiyle büyük oranda çözmüşse de, Macaristan için bu çözüm ancak kısmen mümkün olabilmıştır. Dolayısıyla, 1. Dünya Savaşı sonundan bu yana ülkenin en önemli dış politika sorunu diasporalar olagelmıştır.

1. Tarihsel Süreç

Mevcut Macaristan nüfusunun %91,4'ü Macar kökenlidir, azınlık haklarına da oldukça önem verilmektedir, dolayısıyla ideal bir ulus-devlet olarak gözükmektedir. Ancak sorun

şu rakamlarla ortaya çıkmaktadır: Macaristan'ın (2002 yılında) Romanya'da 1.435.000, Slovakya'da 516.000, Sırbistan ve Karadağ'da 293.000, Ukrayna'da 156.000, Slovenya ve Avusturya'da ise 16.000'er soydaşı bulunmaktadır. Kendi nüfusu ise 9.960.000 kişidir. Kendi istekleriyle Avrupa ve ABD'ye göç edenler hariç, toplamda 2,8 ila 3,5 milyon arası Macar komşu ülkelerde yaşamaktadır. Kabaca her dört Macar'dan biri diasporaya mensuptur (Pearson, 1996, ss.88-109). Macaristan'ı diğer Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinden ayıran, Macaristan'ın aslında Macar azınlıklarla komşu oluşudur (Nyysönen, 2013, s.11).

Trianon Anlaşması, Avusturya'dan ayrılarak bağımsız Macaristan'ın kurulmasına ve 19. yüzyılın sonlarında azınlıklara karşı sürdürülen asimilasyon politikalarının terkedileceği taahhütlerine rağmen Macaristan'ın adeta kolunu bacağına koparmıştır. En çok

*Dr, Avrupa Birliği.

toprak %36,2 ile Banat ve Transilvanya ile Romanya'ya verilmiştir. Öyle ki Macaristan'a kalan toprak Romanya'ya verileden azdır (%32,7). Toplam toprak kaybı %67,3, nüfus kaybı ise %73,5'tir (Pearson, 1996, ss.95-96). Macaristan söz konusu olduğunda istatistikler Trianon Anlaşması'nın 'barışa son veren bir barış anlaşması' olduğunu daha net ortaya koymaktadır. Macarların Asya'dan gelen istilacı bir ulus olarak tarihleri boyunca hissettikleri, komşuları olan Cermenler, Slavlar veya Latinler tarafından yaşadıkları topraklardan sürülme korkuları gerçek olmuştur. Wilson'un 14 maddesi ise Macarlar için gözardı edilmiştir. Almanya'dan sonra Macaristan da güçlü komşularla çevrilmiş, SSCB'ye karşı güçlü Polonya'dan sonra güçlü Romanya kalesi oluşturulmuştur. Macarlar tarafından geçmişte asimilasyona uğratan yeni komşuları ise fırsatı değerlendirmekten

kaçınmamıştır. Burada 1919 yılında kurulan kısa süreli Bela Kun Hükümeti'nin komünist olmasının da payı vardır. İtilaf devletlerinin onayıyla Budapeste'yi istila eden Romanya'nın son verdiği hükümet Batı'da ciddi endişe yaratmış, Trianon Anlaşması'nın daha da acımasız hale gelmesinde etkili olmuştur. Aslında Transilvanya gibi bölgelerde toprak paylaşımını etnik topluluklara göre yapmak oldukça kolay olabilecek iken, İtilaf devletleri Macaristan için hep en kötüsünü tercih etmiştir (Duvold, 2015, s. 27).

Macaristan Trianon Anlaşması'nı imzalarken, azınlıklarla ilgili hükümlere itiraz etmemiş, hatta bu maddeleri iç hukukuna aktarmıştır. Bu şekilde yeni kurulan devlette azınlıklara, anadilde eğitim ve örgütlenme hakkı gibi bugün bile önemli sayılabilecek haklar tanınmıştır (Oğurlu, 2007, s.117). Macaristan'ın daha sürecin başında

verdiği tavizler, aslında uzun vadeli bir diaspora politikasının temellerini oluşturmaktadır.

Macaristan'ın dışarıda bıraktığı soydaşları dışında, savaş sonrasında kendi içinde homojen bir yapı kurduğu da söylenemez; yeni devlette 552.000 Alman, 473.000 Yahudi bulunmaktadır, azınlıkların toplam nüfusa oranı ise %17,8'dir. Bir diğer sıkıntı, komşulara paylaştırılan bölgelerden Macaristan'a göçmek zorunda kalan işsiz ve topraksız soydaş göçmenlerdir. Trianon'un en çok etkilediği bu göçmen topluluk doğal olarak irredantist politikalara en çok destek veren kesim olmuştur. Savaş sonrası sayıları, nüfusun %4,6'sına denk gelen yaklaşık 350.000 kişidir (Pearson, 1996, ss.98-99).

Bu koşullar altında Macaristan'ın Nazi Almanya'sı ve Faşist İtalya ile işbirliği yapmasında şaşılacak bir husus yoktur. Bu sayede Macaristan 1941 ortasına kadar eski topraklarının yarısı kadar bir bölgeyi geri kazanmıştır. Ancak Hitler'in asyatik Macarlara olan nefreti, İtalya'nın yenilerek aradan çekilmesi ile ortaya çıkmış, 1944 yılında Alman Ordusu Macaristan'ı işgal etmiştir. Macaristan herşeye rağmen Yalta'dan Trianon'daki kayıpları ile çıkmış, Çekoslovakya'ya Bratislava civarında verilen küçük bir toprak parçası dışında yeni toprak kaybı olmamıştır. Ancak 400.000 Macar ölmüştür (Pearson, 1996, ss.101-102). Komünizm tehlikesi artık 1917'deki gibi ihtimal olarak değil so-

mut olarak Batının önündedir ve eski düşmanlara bile ihtiyaç bulunmaktadır; Batı, Macarları kendinden daha fazla uzaklaştırmaya cesaret edememiştir.

II. Dünya Savaşı sonunda Macaristan daha da homojen hale gelmiştir; 500.000 Yahudi toplama kamplarına gönderilmiş, 70.000 kişi Çekoslovakya ile mübadele edilmiş, 240.000 Alman sürülmüş, 50.000 kişi SSCB'ye çalışma kamplarına götürülmüş, 30.000 kişi savaştan sonra 200.000 kişi ise 1956 Budapeşte Devrimi'nden sonra Batı'ya göç etmiştir (Pearson, 1996, ss.105-107). Kızıl Ordu'nun baskısı altındaki Doğu Avrupa'daki azınlıklar sorunu 40 yıllık bir uykuya dalmıştır. Bu dönemde Macaristan etnisiteye mesafeli bakmış, Trianon'dan kaynaklanan diaspora sorunu görmezden gelinmiştir. Sorunun diğer muhatapları olan komşularının da Doğu Bloğunda yer alması, soruna etnisite penceresinden değil işçi dayanışması ve sosyalizm üzerinden bakılması, sorunun üzerine gidilmemesinde etkili olmuştur. Moskova, 1945-1948 arasında Macaristan'a komşu ülkelerdeki Macarların vatandaşlığını iptal etmiştir. 1957 yılında çıkarılan bir kanunla ülkeye geri dönüş yapacaklar için af ilan edilmiş ve diasporanın geri dönüşünün önü açılmıştır. 1989'da Doğu Bloğundan ayrılan ilk ülke Macaristan olacaktır (Oğurlu, 2007, ss.121-125). Bu aşamadan sonra diaspora politikaları hızla değişecektir.

2. Macaristan'ın Diaspora Politikaları

Macaristan azınlık hakları konusunda her zaman tutarlı davranmış, dışarıda diasporaları için talep ettiği hakları, kendi azınlıklarına vermekten çekinmemiştir, diğer taraftan fazlaca bir azınlığı da kalmamıştır. Komşularından da Macar azınlığa haklarını vermesini hatta Macarların yaşadığı bölgeler için özerklik talep etmektedir. Macaristan'ın esas hedefindeki komşusu Romanya'dır. Romanya en kalabalık Macar diasporasının bulunduğu ülkedir. Üstelik bu ülkedeki Macarlar çok iyi örgütlenmiştir. Macaristan hem soydaşlarını desteklemiş hem de Romanya'nın AB üyeliğine destek vermiştir. Bu her şeyden önce 1,5 milyon Romanya Macarının da kaderini etkilemekte, üstelik AB üyeliği Macaristan ile soydaşları arasında geçmişte hayal bile edilemeyecek bir sınır-ötesi işbirliği imkanı doğurmaktadır (Duvold, 2015, ss. 26-32).

Macaristan diaspora politikalarını farklı zamanlarda farklı kanunlarla oluşturmuştur, bunun esas sebebi her atılan adımın Avrupa düzeyinde tartışma yaratması ve ilgili kanunda değişikliğe gidilmesidir. Macaristan 1989 yılında yurtdışındaki Macarları koruyacağını beyan eden ilk anayasa değişikliğini yapmıştır, 2001 yılında yurtdışındaki Macarlara bir takım haklar veren tartışmalı "Statü Kanunu"nu yürürlüğe sokmuş, sonuncusu 2010'da olmak üzere birçok değişiklik yapmış, 2010 yılında Macar Vatandaşlık Kanunu'nu çıkarmış, 2012'de ise

yurtdışında yaşayan Macaristan'da mukim olmayan vatandaşlarına oy kullanma hakkı vermiştir (Kántor, 2014, s.26).

Macaristan, anayasa değişikliğinde (1989) sınır-ötesinde yaşayan Macarlar meselesini şu şekilde düzenlemiştir: "Macaristan Devleti sınırlarının ötesinde yaşayan Macarlara ilişkin sorumluluk taşımakta ve kendisini bu kimselerin Macaristan ile olan bağlarının devamı için yükümlü saymaktadır." Statü Kanunu (2001) ile komşu ülkelerde yaşayan Macar diasporasına önemli kültürel ve ekonomik destekler vermeyi, ayrıca genişletilmiş vatandaşlığı amaçlayan Macaristan özellikle Slovakya ve Romanya'dan çok şiddetli tepki almıştır. Romanya, Macar vatandaşlığına geçenlerin Roman vatandaşlığından vazgeçmeleri gerekeceğini ilan etmiştir. Gerçi Romanya ilerleyen yıllarda kendisi de komşusu Moldova'daki soydaşlarına vatandaşlık verecektir (Nyyssönen, 2013, s.12).

Statü Kanunu'nun Avusturya'yı kapsam dışı bırakması ilginçtir. Ülke bilindiği üzere Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda Macarlarla iç içe yaşamış ve Macar ayaklanması sonucunda egemenliği paylaşmış, her iki dünya savaşında ise ortak kadere paylaşmışlardır. Macarların kaybettiği kadar toprağı Avusturya da kaybetmiştir, diğer taraftan Macaristan'ın esas toprak kaybı yeni kurulan doğu, kuzey ve güneydeki devletlere olmuştur. Macaristan için Trianon'un

hayaleti bu bölgelerde dolaşmaktadır. Batıdaki önemli bir kader arkadaşını ve diaspora politikaları müttefikini, durumundan pek de şikayetçi olmayan, diğer ülkelere kıyasla nispeten önemsiz bir Macar azınlık için kaybetmek kötü bir fikirdir.

Statü Kanunu ile güçlendirilen Macar diaspora politikası aslında, komşu ülkelerde yer alan soydaşlara bir takım ekonomik avantajlar sağlamak ve genişletilmiş vatandaşlık vermekten ibarettir. Ancak sorun bu düzenlemelerin Macaristan'a yönelik değil, komşu ülkeler için yapıyor oluşudur. Avrupa Komisyonu, Kanunu milliyet bazında ayrımcı uygulaması sebebiyle kabul edilemez bulmuştur. Trianon Anlaşması'nda topraklarının ve nüfusunun yarısından çoğunu kaybeden Macaristan'ın AB sürecini bahane ederek irredantist bir politika peşinde olduğu şüpheleri giderek çoğalmıştır (Kemp, 2006, ss.103-106).

Waterbury'e göre AB üyeliğini tehlikeye atmak istemeyen Macaristan, aslında Statü Kanunu'nu çıkarırken AB ile uyumsuzluk yaratmayı amaçlamamıştır. Macaristan için kritik önemi olan sınır-ötesindeki soydaş azınlıklar ile akraba devletler arasındaki ilişkilere yönelik, AB'nin özel bir hukuki düzenlemesi bulunmamaktadır. Macaristan'ın ise üyelik öncesinde yoğun bir Macar göçünü başlatabilecek olması sebebiyle Schengen sorununa çözüm bulması gerekmiş, ancak kanunun yol açacağı sonuçları kestirememiştir. Macaristan yüzyıllık

azınlıklar sorununu çözebilecek bir AB normu bulunmadığının farkındadır, AB Temel Haklar Şartı azınlıklarla ilgili doğrudan bir koruma getirmemekte, sadece ayrımcılığı yasaklamaktadır. AB düzenlemelerinde kolektif haklardan bahsedilmediği gibi üye devletlerin asimilasyonist politikalarına karşı pozitif yükümlülükler getiren bir düzenleme de yoktur. AB'nin aday ülkelere yönelik minimum bir azınlık hakları standardı vardır ancak Macaristan bu çerçevede soydaş azınlıklar ve akraba devletler ilişkisinin dikkate alınmamasından şikayetçidir. Ayrıca AB'nin gerekli koşulları yerine getirmek istemeyen aday ülkeleri, sorunları geçici İkili Anlaşmalar ile düzenlemeye yönlendirmesinden de memnun değildir. Diğer taraftan diasporanın nitelikli işgücünden yararlanmak amaçlanmıştır (Waterbury, 2008, ss.227-229).

Macaristan'ın genişletilmiş vatandaşlığı uygulamaya soktuğu ilk yıllarda yurtdışındaki vatandaşlarına oturma izni ve seçme/seçilme hakkı vermemesi ilginçtir. Burada tartışmanın özünü, sınır-ötesi azınlıklardan henüz AB vatandaşı olmamış Sırbistan, Slovakya, Ukrayna ve Romanya gibi ülkelere Macaristan'a yoğun bir göç olabileceği endişesi oluşturmaktadır. Tahmin edilebileceği üzere Macaristan'da yaşayanlar bu muhtemel göçün yaratacağı işsizlik gibi ekonomik zorlukları düşünmektedir. Ancak tahmin edilenin ötesindeki asıl endişe, tıpkı geçmişte Bohemya, Moravya ve Silezya'da Alman azınlı-

ğın ülkeyi bir kere terk ettikten sonra bir daha geri dönemediği gibi, Macar azınlığın da yaşadıkları ülkeleri terk edeceği endişesidir (Nyysönen and Metsälä, 2014, ss.10-12). Ancak 2010 yılından sonra Orban Hükümeti'nin yaptığı değişikliklerle bu haklar tanınacaktır, zaten bu arada Slovakya ve Romanya AB üyesi olmuştur. Ukrayna, Sırbistan ve diğer ülkelerdeki Macar azınlığın nüfusu zaten toplam bir milyonu geçmemektedir. Ayrıca, Ukrayna'nın AB üyesi olma ihtimali belirmiş, Sırbistan'ın ise güçlenmiştir. Macaristan doğu genişlemesinde aday ülkeler arasında azınlık haklarına tam destek veren ülke olarak farklılık göstermiştir. Şüphesiz bu Macar diasporasının haklarını daha iyi koruyabilmek adına verilmiş bir tavizdir.

Macar diasporaları ve Macaristan içinde yaşayan diasporalara mensup soydaşlar iç siyasette de oldukça etkindir. 2010, 2014 ve en son 2018 seçimlerinde neredeyse ülkedeki oyların yarısını alarak seçimi kazanan merkez sağ partinin (FIDESZ) lideri Orban (makale yazılırken halen iktidardadır), başarısını biraz da çifte vatandaşlığa dolayısıyla oy hakkına sahip olan diasporalara borçludur (yurtdışında %95 civarında oy almaktadır).

Macaristan'ın izlediği diaspora politikası aslında geçmişte Almanya ve Avusturya tarafından uygulanmıştır. Macaristan sınır-ötesi ilişkiler kurabilmek amacıyla Birliğin sunduğu özgürlüklerden yararlanmak istemektedir. Bu şekilde Macar milletini

AB şemsiyesi altında yeniden bütünleştirmek mümkün olabilecektir. Macaristan, bu politikası çerçevesinde Romanya'nın Birliğe üyeliği için her türlü desteği vermiştir, AB şemsiyesi altında yer alan bir Romanya azınlık haklarını geliştirmek zorunda kalacak ve Romen çoğunluk ile Macar azınlık arasındaki güç dengesi değişecektir. Sınır bölgelerinde gerçekleştirilecek bu yakınlaşma, Doğu Bloğunun yıkılması sonrasında Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin aralarındaki sorunları ulus-üstü mekanizmalarla çözebileceğine dair bir model teşkil edebilecektir. Böylece AB, bir ulus-devletler topluluğu olarak değil, 'halklar topluluğu' olarak değerlendirilmek istenmiştir. Bu durum Birlik içinde tartışmalar yaratmış, kimi ülkeler çıkarılan Kanunun etnisite üzerine kurulu olmasını, revizyonist imalar içermesini Avrupa değerlerine karşı olarak değerlendirmiş, kimi ise getirilen bu hakların Avrupa değerleriyle uyumlu olduğunu ifade etmiştir (Oğurlu, 2007, s.147).

Aslında birçok AB üyesi de sınır ötesindeki soydaşlarına benzer haklar tanımaktadır. İtalya, ülkede mukim olmayan soydaşlarına vatandaşlık vermiştir ve yakın zamanda bunun kapsamını genişletmiştir. Almanya ülkede mukim olmayan Silezyalı soydaşlarına 90'larda vatandaşlık sunmuştur. İspanya ve Portekiz ülkeden göç edenlerin çocuklarına vatandaşlık vermek için kolaylaştırılmış prosedürler getirmiştir (Kovács, 2005, ss.66-67).

Macaristan kendi içinde azınlıklara en ileri seviyede koruma getirmekte, bunun yanı sıra yurtdışında yaşayan soydaşlarına yardım etmek ve ilişkilerini korumak istemektedir. Uygulama aslında AB ve Avrupa Konseyi prensiplerine ters gözükmemektedir. Bu amaçların tümü AB politikalarında yerleşiktir. Avrupa kurumlarına göre sorun bu hakların etnik temelde ayrımcı olarak verilmesinden kaynaklanmaktadır. Söz konusu haklar pozitif haklardır. Sosyal ve ekonomik haklar devletlerin ekonomik gücü oranında verilmektedir. Diğer taraftan vatandaşlık kavramının kendisi doğası gereği ayrımcıdır. Yardımların çifte vatandaşlık gibi durumlarda diğer devletin egemenlik haklarına müdahale etme boyutuna gelmesi devletler hukuku kapsamında tüm dünyada sorun yaratabilecek bir husustur. Nitekim Avrupa kurumlarının

Macaristan'a uyarısı da bu aşamadan sonra gelmiştir. Bunun ötesinde komşu AB üyesi devletin kendi vatandaşlarına neden yardım yapıyor diye itiraz etmesi ise Avrupa değerleri çerçevesinde açıklanabilecek bir durum değildir. Ancak bu durum destek sağlayan devletin, diğer devletin onayı olmadan onun eksik düzenlemelerini ileri sürerek azınlıklar üzerinde baskı kurması hakkını vermemektedir (Hekimler, 2015, s. 351). Diğer taraftan Macaristan konuyu azınlık haklarının dar çerçevesinden çıkarma gayreti içindedir. Tanınan haklar azınlık haklarının yanı sıra yeni bir 'soydaş azınlık hakları' kategorisi yaratmaya yöneliktir. Danimarka ya da İtalya söz konusu olduğunda önemsenmeyebilecek bu mesele Macaristan söz konusu olduğunda çok hassastır ve Avrupa kamuoyunda aynı şekilde ele alınmamaktadır.

Avrupa Konseyi'nin anayasalar üzerinde uzmanlık birimi olan Venedik Komisyonu konuyu Romanya'nın başvurusu üzerine ele almıştır. 22 Ekim 2001 tarihli raporunda bu tür uygulamaların azınlık haklarını geliştirmesi açısından olumlu olduğunu ancak i) toprak bütünlüğü ii) sözleşmeye bağlılık iii) iyi komşuluk ilişkileri iv) ayrımcılığın yapılmaması ilkerine uygun olarak uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Komisyon çıkarılan kanunun ülke içinde etki yaratması halinde bir sorun olmadığını ancak etkinin diasporanın yaşadığı komşu ülkede olması durumunda onay alınması gerektiğini belirtmiştir. Kültür ve eğitim alanında ise hali hazırda bir uluslararası anlaşma ya da süregelen uygulama varsa, alınan tedbirler bunların yerine geçmemeli ya da karşı tarafın açık onayı alınmalıdır, ancak mevcut uygulamalar anlaşmayı etkisiz kalıyorsa bu tür tek taraflı tedbirler alınabilir demıştır. Eğitim ve kültür alanında alınacak bu ayrımcı tedbirlerin ancak diaspora ile soydaş vatani arasında beklenen fayda sağlanıyorsa ve amaca orantılı olarak alınması gerektiğini ve bunların dışındaki alanlarda alınmaması gerektiğini de belirtmiştir. Bu noktada Macaristan'ın kazanımı bu tür yardımların, azınlık haklarını geliştirdiği sürece verilmesinin mümkün olduğunun teyit edilmiş olmasıdır. Diğer yandan Avrupa bütünleşmesi açısından iyi komşuluk ilişkilerinin önemine atıf yaparak Macaristan'ı alternatif bir vatandaşlık belgesi yerine geçebilecek bu tek taraflı tedbir

için uyarmıştır. Venedik Komisyonu, Statü Kanunu'nda kısa süreli çalışma izninin etnik temelde verilmesine yönelik endişelerini ortaya koysa da, bu durumun komşu devletin onayı alınmadan yapılmasını egemenlik hakkının ihlali olarak görmediğini belirtmiştir. Yine de Komisyonun buradaki tavrı bu düzenlemenin iç hukuk yoluyla değil, ikili anlaşmalar yoluyla yapılması gerektiği yönündedir (Waterbury, 2008, s.232).

Bu süreçte, AGİT Azınlıklar Yüksek Komiseri Rolf Ekeus da bir açıklama yaparak Kanunu, "içişlerine karışma ve tehlikeli bir girişim" olarak değerlendirmiştir. Macaristan geri adım atarak kanunda değişikliklere gitmiştir. Bu süreçte tüm tarafların 2004 yılındaki AB üyeliği sürecini tehlikeye atmamak için azami çabayı gösterdiği görülmektedir. Macarlar başta olmak üzere tüm taraflar politikalarında taviz vermek zorunda kalmışlardır.

Avrupa kurumlarının Macaristan'a verdiği tepkiyi yukarıda bahsettiğimiz hukuki çerçevede dışında tutarlı bulmak mümkün değildir. Benzer uygulamalar Batı Avrupa devletleri tarafından yapıldığında bir sorun görmeyen AB, söz konusu bir aday ülke olduğunda özellikle Avrupa Komisyonu'nun ilerleme raporları vasıtasıyla ciddi bir baskı kurmaktadır.

Her ne kadar Birliğin bir Avrupa üst kimliği oluşturma hedefi varsa da, daha yolun başında ulusal egemenlik ilkesi konusunda bu kadar hassas

olunması, Avrupa kurumlarının da konu üzerinde çekingen davrandığını göstermektedir. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, 25 Haziran 2003 tarihinde yayınladığı Azınlıkların Soydaş Devletler Tarafından Ayrıcalıklı Muamelesine İlişkin Karar ile konuya açıklık getirmiştir. Avrupa kurumları içinde 'millet/ulus'un tanımının henüz yapılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla konuya temel olarak etniyi değil vatandaşlık bağıyla ilgili olan ulusu almıştır. Konsey azınlık haklarının korunmasını esas olarak devletlerin içişi olduğunu, bu hususta Avrupa normlarını da gözetmek gerektiğini belirtmiştir. Soydaş devletlerin azınlıkları korumak için yeni yöntemler üretmesinin soruna katkı sağlayacağını belirtmekle birlikte, konunun diğer devletlerle müzakere edilmesi gerektiğini belirtmiş, tarafları AGİT ve Venedik Komisyonu'nun tavsiyelerine uymaya çağırmıştır. Ancak konuyu azınlık hakları ile toprak bütünlüğü ilkesi arasına sıkıştıran bu yaklaşımın hiçbir yenilikçi ve çözüm getiren tarafı olmadığını belirtmeliyiz, oysa Avrupa Konseyi konuyla ilgili olarak kilit bir konumda bulunmaktadır.

Sonuç

Macaristan meblağ olarak her ne kadar dünyanın diasporalara en çok yardım sağlayan devletlerinden olmasa da, kurduğu karmaşık sistem ve diasporaların sahiplenilmesi anlamında en önde gelenlerindedir. Macaristan'ın diasporalara ilişkin devlet politikası her ne olursa olsun diaspo-

raların yaşadıkları bölgeleri terk etmemeleri ve Trianon Anlaşması'nın başarıya ulaşmasına izin vermemek üzerine kuruludur (Waterbury, 2008, ss.217-225). Bu noktada Macaristan'ın diaspora politikasının esas olarak AB üyeliğinin getirdiği avantajlardan yararlanarak komşu ülkelerle olan sınırların daha geçirgen hale getirilmesi ve halklar nezdinde bir bütünleşme üzerine kurulduğu söylenebilir. Dolayısıyla Macaristan'ın Avrupa bütünleşmesine herkesten çok ihtiyacı vardır, ancak Avrupa kurumlarının öngördüğü azınlık hakları ve diaspora politikası çerçevesi yetersiz bulunmaktadır. Bunu sadece AB karşıtlığı gibi ele almamak gerekir. Ancak özellikle Soros vakıflarına karşı açtığı savaş, AB'nin üye ülkelere mülteci kotası koyma talebine sert muhalefeti, Rusya ile Türkiye'ye destek veren politikaları ve anti-demokratik olarak algılanan iç siyaseti sonrasında Orban'ın AB ile ilişkilerinin oldukça kötü olduğu yadsınamaz.

Kaynakça

Atanassova, I. (1999). The Impact of Ethnic Issues on The Security of South Eastern Europe. Report Commissioned by the NATO Office of Information and Press.

Duvold, K. (2015). Beyond Borders The return of kin-state politics in Europe. *Baltic Worlds*. Centre for Baltic and East European Studies. 1(2). 27.

Hekimler, O. (2015). Avrupa Enteg-

rasyonu Bağlamında Almanya'nın Yeni Doğu Politikası. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kántor, Z. (2014). Hungary's Kin-State Politics 2010–2014.

http://bgazrt.hu/_dbfiles/blog_files/2/0000009482/Minority%20Studies_17.23-32.pdf

Kemp, W. (2006). Kin-states protecting national minorities. European Integration and the Nationalities Question. Routledge.

Kovács, H. (2003). Macaristan' da Kültürel Küreselleşme. Bir Küre Bin Bir Küreselleşme Çağdaş Dünyada Kültürel Çeşitlilik. Kitap Yayınevi. İstanbul.

Kovács, M. (2005). The Politics of Non-resident Dual Citizenship in Hungary. Regio A Review of Studies on Minorities, Politics, Society. 66-67.

Nyyssönen, H. (2013). Countrymen Beyond Borders: Is Hungary Encouraging Separatism?

<https://ecpr.eu/filestore/paperproposal/14000189-a-1ca-48a4-ba0c-f995208acca2.pdf>

Nyyssönen, H. & Metsälä, J. Dual Citizenship And Voting Rights: Domestic Practices And Interstate Tensions. ECPR General Conference.

University of Glasgow. 3-6 Sept. 2014. <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/66e658ed-f783-420f-bc9e-9762e9c42f5a.pdf>

Oğurlu, E. (2007). Reconstruction of National Identities and Citizenship In The Context of the EU Membership: Hungary, Poland and The Czech Republic. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü.

Pearson, R. (1996). Hungary, Europe and Ethnicity. Routledge.

Sassa, G. (2006). National minorities and the EU enlargement. European Integration and the Nationalities Question. Routledge.

Waterbury, M. (2008). Uncertain Norms, Unintended Consequences: The Effects of European Union Integration on Kin-state Politics in Eastern Europe. *Ethnopolitics* (7). 227-229.

Waterbury, M. (2016). National Minorities in an Era of Externalization. *Problems of Post-Communism*. Routledge.